

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De quarto, quinto, & sexto decalogi Præcepto II.
De septimo decalogi Præcepto. III. De octavo decalogi Præcepto. IV. De
Ecclesiae Præceptis. V. De Sacramentis in genere & quibusdam in specie.
VI. De Pœnitentia. VII. De Matrimonio

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Caput VII. Magistratum, & Dominorum officia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53587)

CAPUT VII.

Magistratum, & Dominorum officia.

Justitiæ munus Reges Magistratibus committunt, qui exacte debent illud exercere.

Quinque ea sunt, quæ a justitia possunt eos remove: 1. ignorantia, 2. præcipitatio, 3. præoccupatio, 4. negligentia, 5. avaritia.

Ne ex ignorantia injustitiam committant, leges & consuetudines Provinciæ, quam regunt, scire debent, si non egregie, attamen exacte, ne muneri suo desint. Cum Deus Moyfi ad regendum populum seniores addidit, sui spiritus partem ab eo abstulit, idest scientiam judicandi, illamque Assessoribus ejus tribuit; secus enim injunctum officium exequi non potuissent. Non est modo expectandum ut scientia ista infundatur, sed studio est comparanda. Neque vero judicandi munus suscipere quis debet (sicuti plerique solent juvenes) litterarum omnino expertus, id videlicet tantum curans, ut aliquo munere cæteris in Provincia præcellat, & familiæ suæ dignitatem augeat. Parentes, qui filios suos ad magistratus ita evehendo curant mortaliter peccant; hique ignorantes Judices damna omnia refarcire debent, quæ ignorantia suæ Provinciæ attulerunt.

Negotiis omnibus nocet *præcipitatio*, præcipue vero judiciis. Oritur hæc plerumque ex mentis vigore, quæ naturaliter prompta, subtilis, & operans, ad negotia examinanda non

im-

immoratur; sed ingenii sui sequens promptitudinem, veritatem statim se reperisse putat. Non ita velox est iudicium, lente progreditur, novæque cogitationes, ut est in adagio, sunt prudentiores. Tempus igitur ad rem examinandam Iudex sumat, cavens, ne aliquid ad partium munda jura prætermittat.

Præoccupatio præcipitatione longe est periculosior; hocque plurimum bonorum Iudicum vitium est, qui sententiæ alicui adhærentes mutare illam numquam volunt, bonam & justam putantes. Plerumque id ex præsumptione, animique elatione oritur, qua omnia etiam difficiliora negotia expedire nos facile posse arbitramur. Amor & odium sunt quoque præoccupationis causæ, hi enim affectus facile secum mentem trahunt, & quemadmodum si quis optat, ne amicus suus causa cadat, facile sibi persuadet ipsum iusta petere, sic inimicum odio habens facile putat hunc iniqua postulare. Sunt quidam, qui sine odio vel amore parti alicui naturaliter statim adhærent, & ab ea ægre admodum divelluntur. Ut vitet hoc vitium, oportet ne Iudex prudentiæ suæ fidat, & ut affectus suos comprimat, odium præcipue, & amorem; amicorum commendatio sit sibi suspecta, & hinc negotium diligentius examinandi ansam capiat.

Magnum quoque vitium est *negligentia*; ideoque debet Magistratus officii sui munera propriæ quieti antepone, & suum officium propriis commodis: vigilet oportet, & laboret, ut commissa sibi negotia cognoscat, quod si litigantes

tes

tes longe a domo sua graves sumptus ejus culpa sustineant, coram Deo reus ipse est, & ad restitutionem tenerur.

Maximum vero Judicis vitium est *avaritia*, sive *cupiditas*, qua vel honorem, vel pecuniam, vel voluptatem quærit; rarique sunt, qui a triplici hoc amore sint soluti. Pecuniæ cupiditas vilior, & turpior est; verum nec reliquæ excusari possunt, licet parum ab honestate distare videantur. Casuistarum aliquot opinio asserens, non teneri Judicem restituere pecuniam, quam pro injusta sententia ab uno litigantium accepit, rectam justitiæ administrationem tollit, Judicum avaritiæ favet, legesque omnes divinas & humanas pessumdat. Sic Deum interrogat Psalmista: *Quis requiescet in monte sancto tuo?* idest in Cælo; & Dei nomine sic respondet: *Qui munera super innocentem non accepit (Psalm. 14.)*. Quo jure potest Judex injustitiæ suæ fructu gaudere? Si laboravit, & sudavit, ut iniquam sententiam proferret, iniquitatis hic labor est, qui mercedem non meretur. Non est ipse justitiæ dominus; hæc illi a Principe tradita est custodienda, atque hanc reddere cuique debet juxta leges, quæ juste judicare jubent, & vel pro justa sententia munera verant accipere, & accepta restitui præcipiunt. Sanctus Augustinus quæstionem dirimet inquit: *Cum autem judicia & testimonia, quæ nec justa nec vera vendenda sunt, iniqua & falsa venduntur, multo sceleratius utique pecunia sumitur; quia scelerate etiam, quamvis a volentibus datur.*

Ille

Magistratum, & Dominorum officia. 33

Ille tamen solet tamquam male sublatam pecuniam repetere, qui iustum iudicium emit, quoniam veniale esse non debuit: qui vero pro iniquo iudicio dedit, vellet quidem repetere, nisi timeret vel puderet emisse (Epist. 54.).

Pagorum Domini debent, qualia Principes, subditis suis officia reddere. Id secum reputent oportet, se illis locis Dominos esse positos, ut communitatis saluti consulant; se subditorum esse patres, quorum bona tueri debent, non rapere; quemadmodum sæpe usuvenit, aut vi, aut fraude, injustas illis movendo lites, aut pro levibus delictis ingentes exigendo multas. Quemadmodum enim gravia delicta punire debent, nec, accepta pecunia, impunita relinquere; ita leviora quædam delicta sunt, ex quibus lucrum sumere Domini non debent. Oportet insuper, ut familiarium suorum violentias, & extorsiones impediant, ne in eorum peccatis participent. Demum a scandalis abstineant, ne mali illorum exemplo se excusent; facilemque subditis aurem præbeant, ut mala, & lites arceant, quæ pestilentia & bello sæpius magis nocent. Sicuti ad lites dirimendas Iudicibus egent, ita illos diligenter eligant, qui iustitiam colant, nec unquam ignorantia, vel malitia, aut avaritia illam prodant.

